

СИСТЕМА КЕРУВАННЯ РОБОТОМ-МАНІПУЛЯТОРОМ У СКЛАДІ ЛАБОРАТОРНОГО СТЕНДА НА БАЗІ ПРОГРАМОВАНОГО ЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЕРА SIEMENS S7-300

УДК 681.51:629.7.062

КРАЙНОВ Валерій Євгенійович

студент 4-го курсу групи 4СУ Херсонського національного технічного університету;

E-mail: valkray@ukr.net.

ЛЕБЕДЕНКО Юрій Олександрович

к.т.н., доцент кафедри технічної кібернетики Херсонського національного технічного університету;

Наукові інтереси: підвищення ефективності процесів керування перетворенням електричної енергії в автономних енергетичних системах.

E-mail: lebedenko@kntu.net.ua.

ОМЕЛЬЧУК Антон Анатолійович

к.т.н., старший лаборант кафедри технічної кібернетики Херсонського національного технічного університету;

Наукові інтереси: комп'ютеризовані системи керування складними багатоприводними комплексами.

E-mail: steel_john@mail.ru.

ВСТУП

Сьогодення потребує від спеціалістів у галузі автоматики та систем управління широких знань і вмінь у питаннях, що пов'язані з керуванням складними виробничими комплексами і багатоприводними системами зокрема. Слід зазначити, що чимало вдалих рішень вже було винайдено і впроваджено виробниками сучасних засобів автоматизації. Тому вивчення їхніх можливостей та набуття навичок роботи з ними, є одним з пріоритетних напрямків у підготовці студентів у галузі автоматики [1].

Вирішення задачі керування серводвигунами окремо [2], чи у складі різноманітних систем та механізмів [3] є актуальним завданням, оскільки серводвигуни широко застосовуються як, безпосередньо, у ви-

робництві, так і в конкретних кінцевих виробках. Більшість невеликих сервоприводів, як аналогових так і цифрових, мають у своєму складі окремий блок управління і керуються за допомогою широтно-імпульсної модуляції, завдяки чому добре підходять для використання у лабораторних роботах як окремо, так і у складі робота-маніпулятора.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Метою досліджень є розробка та побудова автоматизованої системи керування роботом-маніпулятором на базі сучасного програмованого логічного контролера (ПЛК) для подальшого використання у якості лабораторного стенду і застосування у навчальному процесі.

РІШЕННЯ ЗАДАЧІ

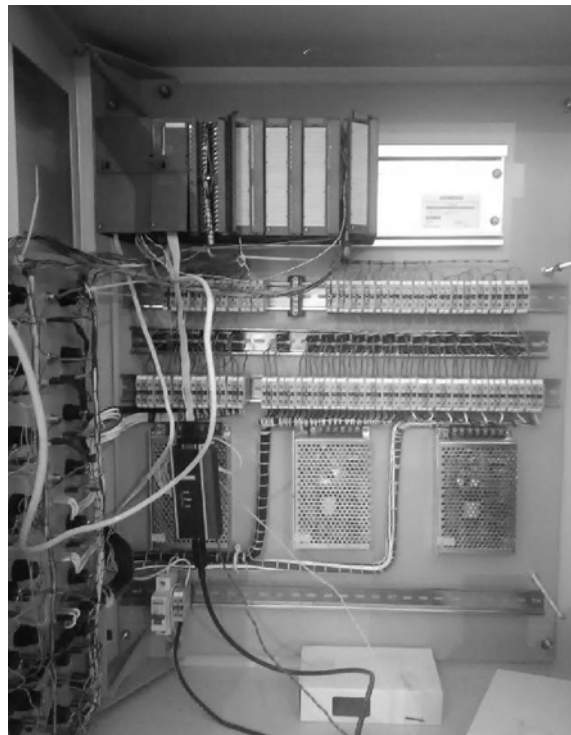
Розробка системи керування проводилася на базі лабораторного стенду Siemens, який було створено на кафедрі технічної кібернетики Херсонського національного технічного університету. Зовнішній вигляд стенда наведено на рис. 1.

Стенд має у своєму складі ПЛК Siemens S7-300 (CPU 312c), аналогові і цифрові модулі вводу/виводу, рідкокристалічну сенсорну панель (SIEMENS Basic color DP) та

різноманітну периферію: набір реле; кнопки; світлові індикатори; зовнішні клеми, до яких під'єднано відповідні входи і виходи ПЛК; додаткові блоки живлення для підключення об'єктів керування. Крім того, до складу стенда входить персональний комп'ютер з інстальованими програмними пакетами SIMATIC STEP 7 v5.5 та WinCC v7.2.

а) – вигляд зовнішньої панелі стенда

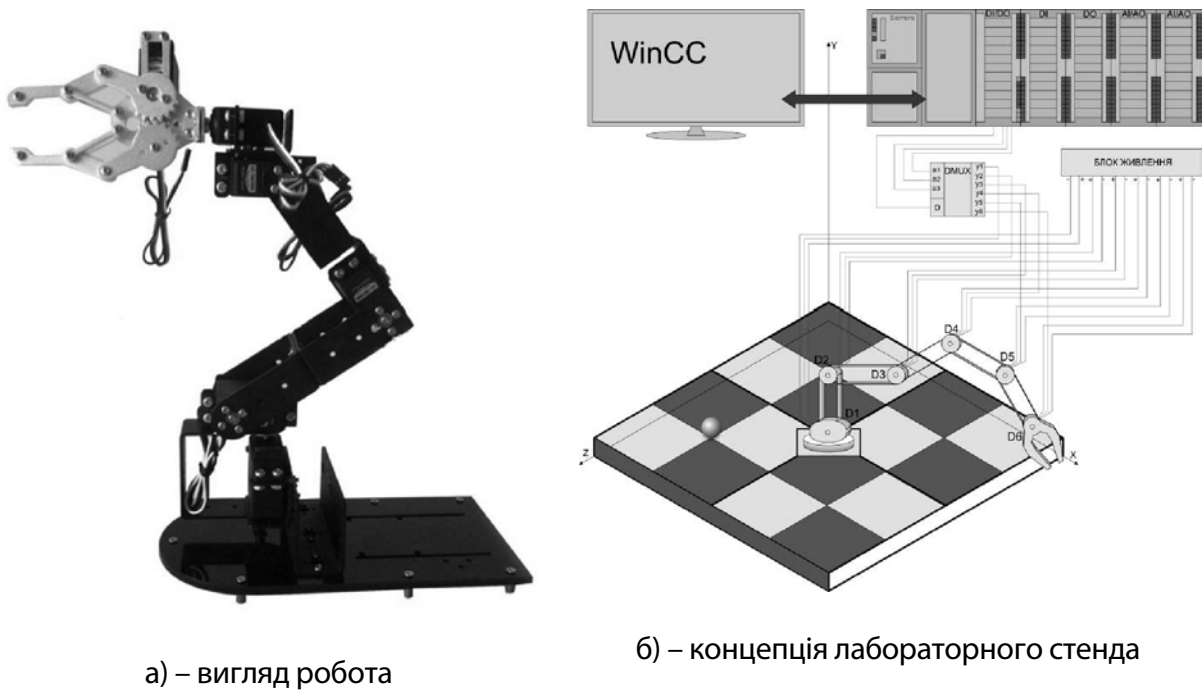

б) – внутрішня компоновка стенда

Рис. 1 Зовнішній вигляд навчального стенда на базі Siemens S7-300

В якості об'єкта керування для стенда був обраний робот-маніпулятор, який складається з шести серводвигунів постійного струму, захвату та семисегментного металевих каркасу, що забезпечує мані-

пуляторіві шість ступенів вільності. Зовнішній вигляд обраного робота і структура системи керування ним наведені на рис. 2. Робот розташовується на платформі з координатною сіткою.

а) – вигляд робота

б) – концепція лабораторного стенда

Рис. 2 Вигляд системи для лабораторного стенда

Приводи робота можуть працювати незалежно, коли здійснюються послідовні рухи по різних ступенях рухливості, і спільно, коли потрібно відтворити задану траєкторію в просторі. І в першому і в другому випадку прийнято говорити про систему приводів робота. У динамічному відношенні другий випадок, безсумнівно, більш складний, тому що через загальне навантаження (для системи приводів робота – це маніпулятор) відбувається вза-

мний вплив рухів по різних ступенях рухливості.

Важливо зазначити, що розглянута автоматизована система використовує людино-машинний інтерфейс, який забезпечує супервізорний контроль робота-маніпулятора. Це забезпечується використанням у складі системи персонального комп'ютера (або спеціальних операторних панелей) з встановленою SCADA системою WinCC. Структурна схема системи керування показана нижче на рис.3.

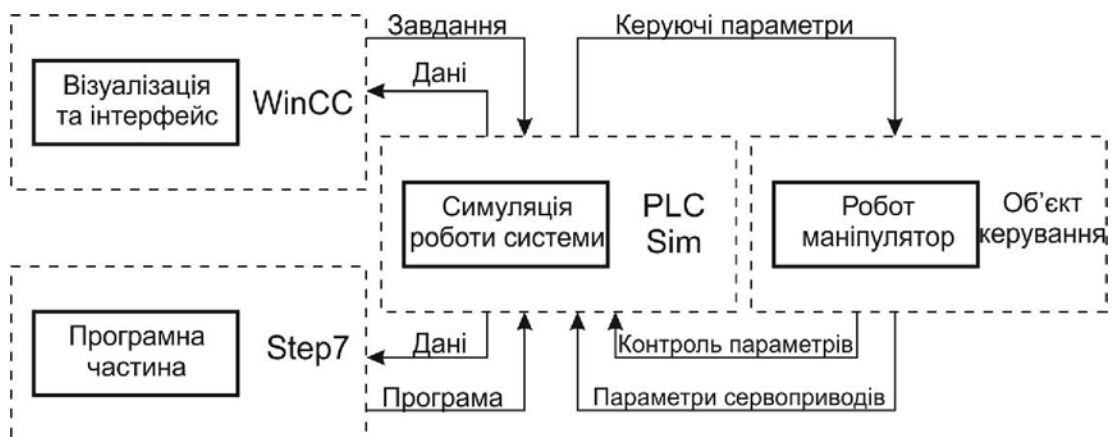

Рис. 3. Структурна схема системи керування роботом-маніпулятором

Завдання системи керування полягає у переміщенні захвата маніпулятора у будь-яку точку на платформі, підйомі вантажу та його переносі в іншу точку. Тобто потрібно, враховуючи певні збурення, забезпечити максимально точне позиціонування робота у межах платформи, яка імітує виробничий майданчик, конвеєр тощо.

Переміщення робота здійснюється за рахунок сервоприводів типа MG996R. Для

керування такими приводами використовується широтно-імпульсна модуляція. Щоб вказати серводвигуну бажане положення, необхідно використовувати керуючий сигнал, який складається з імпульсів постійної частоти і змінної тривалості (рис. 4). Те, яке положення повинен зайняти відповідний сервопривод, залежить від тривалості імпульсів.

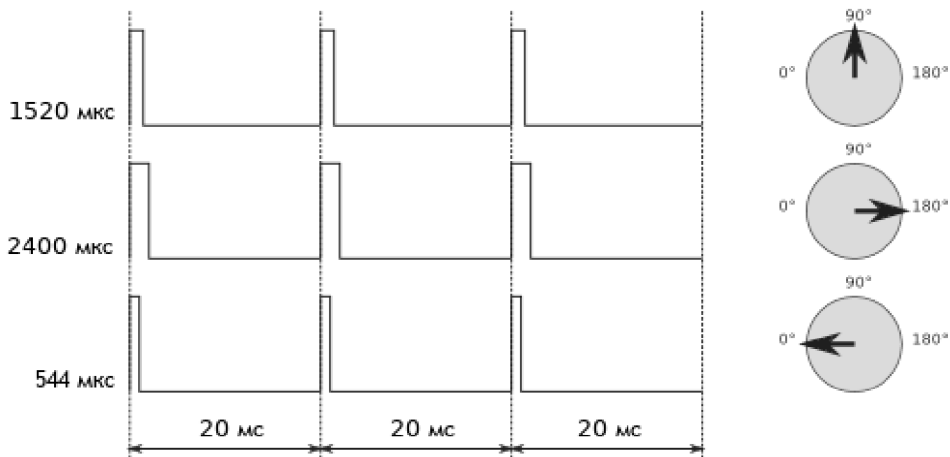

Рис. 4 Організація широтно-імпульсної модуляції для серводвигуна MG996R

Коли сигнал надходить в схему керування сервопривода, наявний в ньому генератор імпульсів виробляє свій імпульс, тривалість якого визначається за допомогою потенціометра. Інша частина схеми порівнює тривалість двох імпульсів. Якщо є розбіжність у тривалості, вмикається

електродвигун. Напрямок обертання визначається тим, який з імпульсів коротший. Двигун зупиняється, якщо довжина імпульсів однакова. Загальна функціональна схема сервопривода представлена на рисунку 5.

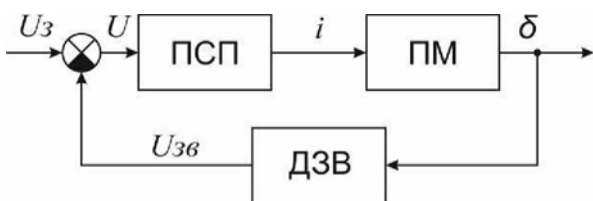

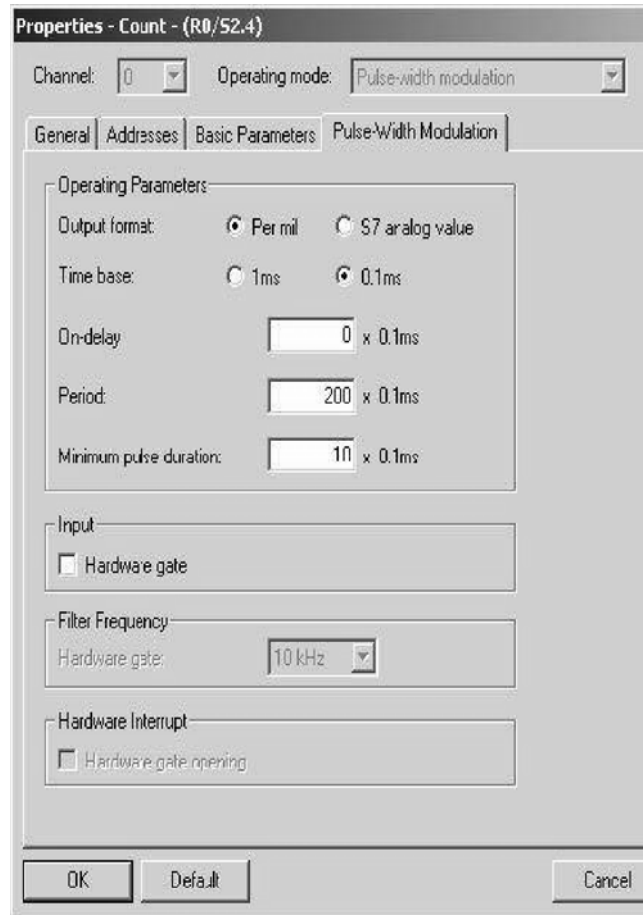
Рис. 5. Функціональна схема системи сервопривода: ПСП – підсилювач сервопривода; РМ – рульовий механізм; ДЗВ – датчик зворотного зв'язку; i – струм керування механізму; $U_{зв}$ – струм зворотного зв'язку; U_z – командний струм; U – результуючий струм; δ – поворот вихідного валу.

Для організації та управління широтно-імпульсною модуляцією у контролері Siemens S7-300 застосовується системний функціональний блок SFB PULSE (SFB 49)

[4]. На рис. 6 наведено окремі функціональні блоки широтно-імпульсного модулятора та його конфігурація у STEP 7

а) – Функціональні блоки широтно-імпульсного модулятора

б) – конфігурація ШІМ

Рис. 6. Організація широтно-імпульсної модуляції на контролері S7-300

Контролер має лише два виходи (канали), що здатні підтримувати ШІМ модуляцію. Оскільки робот-маніпулятор має у своєму складі шість серводвигунів пропонується використання демультіплексора, а також застосування адресної шини, яка, у свою чергу, утворюється дискретними виходами контролера.

Таким чином можна обійтися лише одним ШІМ каналом, сигнал з якого буде передаватися на обраний сервопривод лише у потрібний для його позиціонування проміжок часу. Слід відзначи-

ти, що отримуючи живлення, сервопривод стійко утримує своє поточне положення.

На рис. 7 показані параметри системного функціонального блока SFB PULSE (SFB 49), що безпосередньо відповідає за функціонування широтно-імпульсної модуляції. Тривалість імпульсів визначається величиною параметра OUTP_VAL, яке може змінюватися у межах від 1 до 1000, тобто від 0.1% до 100% від заданої тривалості періоду широтно-імпульсної модуляції.

Address	Declaration	Name	Type	Initial value	Actual value	Comment
1	0.0 in	LADDR	WORD	W#16#300	W#16#300	Logical base address
2	2.0 in	CHANNEL	INT	0	0	Channel number
3	4.0 in	SW_EN	BOOL	FALSE	TRUE	Software enable
4	4.1 in	MAN_DO	BOOL	FALSE	FALSE	Manual DO enable
5	4.2 in	SET_DO	BOOL	FALSE	FALSE	Manual DO control
6	6.0 in	OUTP_VAL	INT	0	60	PWM output value
7	8.0 in	JOB_REQ	BOOL	FALSE	FALSE	Job request
8	10.0 in	JOB_ID	WORD	W#16#0	W#16#0	Job identification number
9	12.0 in	JOB_VAL	DINT	L#0	L#10000	Job value
10	16.0 out	STS_EN	BOOL	FALSE	TRUE	State of internal enable
11	16.1 out	STS_STRT	BOOL	FALSE	TRUE	State of hardware gate
12	16.2 out	STS_DO	BOOL	FALSE	TRUE	State of DO
13	16.3 out	JOB_DONE	BOOL	TRUE	FALSE	New job can be started
14	16.4 out	JOB_ERR	BOOL	FALSE	FALSE	Job error
15	18.0 out	JOB_STAT	WORD	W#16#0	W#16#0	Job error code
16	20.0 stat	JOB_OVAL	DINT	L#0	L#0	Job output value

Рис. 7. Параметри екземплярного блока, що зберігає параметри системного функціонального блока SFB PULSE

Зміною значення OUTP_VAL у межах від 15 до 115, досягається поворот кожного окремого сервопривода на кут від 0° до

180°. Елементи програмної частини наведено на рис. 8.

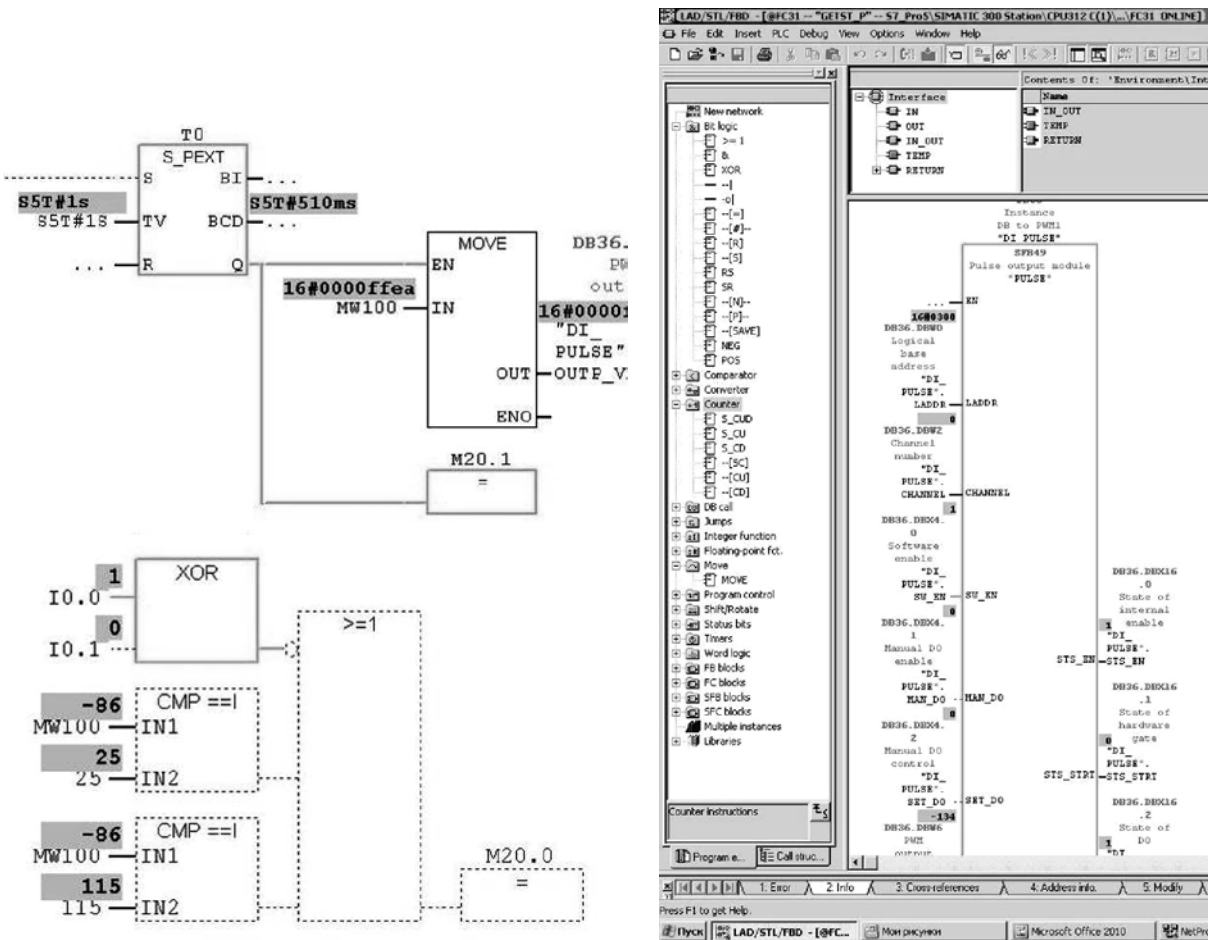

Рис. 8. Сегменти програми в функціональному плані для керування роботом-маніпулятором

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ І ВИСНОВКИ

Розроблений лабораторний стенд на базі ПЛК Siemens дозволяє керувати роботом-маніпулятором у ручному та автоматичному режимі, імітуючи роботу промислового робота, а також надає можливість програмувати переміщення маніпулятора і здійснювати моніторинг відповідних параметрів системи.

Слід відзначити, що за рахунок універсальності контролера S7-300 та великої кількості входів/виходів системи (як дискретних, так і аналогових), існує можливість суттєво доповнити перелік лабораторних робіт та завдань, які студенти зможуть виконувати за допомогою розробленого лабораторного стенду. Зокрема, це

задачі ознайомлення з програмною та апаратною частинами сучасних промислових контролерів, задачі дослідження роботи серводвигунів та методів керування роботами та роботизованими технологічними комплексами, задачі позиціонування і оптимізації траєкторії, задачі керування багатoprиводними системами. Крім того, можливим є впровадження лабораторних робіт за іншими тематиками, на кшталт контролю нагріву рідини і організації керування електричним нагрівачем за допомогою тієї ж широтно-імпульсної модуляції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Borisov A.M. Laboratornyj praktikum dlja izuchenija sredstv avtomatizacii i upravlenija / A.M. Borisov, A.S. Nesterov // Vestnik JuUrGU. – Cheljabinsk: JuUrGU, 2010. – № 32. – S. 70 – 75.
2. Belins'kij Ja.O. Rozrobka intelektual'noi sistemi keruvannja servoprivodom / Ja.O. Belins'kij, B.M. Zlotenko. [Elektronnij resurs]// Tehnologii ta dizajn. – K.: KNUVD, 2015. – № 2. – Rezhim dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/td_2015_2_9.
3. Mirzaev R.A. Sistema avtomaticheskogo upravlenija servoprivodami / R.A. Mirzaev, N.A. Smimov // Vestnik SibGAU. – Krasnojarsk: SibGAU, 2014. – № 1 (53). – S. 161 – 164.
4. Berger G. Avtomatizacija s pomoshh'ju Step 7 LAD i FBD. Programmiruemye kontrollery SIMATIC S7-300/400. Izdanie 2-e pererabotannoe. / Gans Berger – Siemens AG, 2001. – 776 s.

Рецензент: д.т.н., проф. Марасанов В.В.
Херсонський національний технічний університет